

GORENJEC.

Političen in gospodarski list.

Vabilo na naročbo. **GORENJEC** stane za celo leto samo 4 K, za pol leta 2 K, za četrto leta 1 K. Naroča se list lahko vsak dan, in naj se naročnina izvoli poslati upravništvu.

Domoljubno politično premišljevanje.

X.

Ko je po viharnem 1848. letu naš sedanji cesar vpeljal v Avstriji ustavo, ki bi imela zagotoviti enakopravnost vsem avstrijskim narodom, vzbudilo se je tudi v slovenskem narodu navdušenje za narodno stvar, za narodno svobodo. Povsod med Slovenci so vstali iskreni in požrtvovalni rodoljubi, ki so se nevstrašno borili za pravice svojih rojakov ter jih učili in v njih vneli narodno zavest, narodni ponos in ljubezen do mile domovine slovenske, vneli s prepričevalnimi besedami, peresi in lastnimi dejanji. Njih trud ni ostal brez uspeha. V kratkem je bil slovenski narod prebujen k novemu življenju in povsod po Slovenskem se je začelo živahno narodno gibanje.

Takrat so med slovenskimi narodnimi buditelji in borilci v prvi vrsti stali tudi vrli slovenski rodoljubni duhovniki ter složno in vzajemno s posvetnimi narodnjaki delali za probujanje slovenskega naroda in za osvoboditev tega izpod tujčevega jarma. Celo slovenski škofi so takrat nesebično in nevstrašno s svojimi gmotnimi sredstvi in duševnimi močmi pospeševali to narodno delo, ki je obetalo najlepše sadove prej po Nemcih tako kruto zatiranim Slovincem.

«Sloga jači, nesloga tlači,» pravi slovenski pregovor, in kdo more trditi, da izrek tega pregovora ni resničen? Izraz «nesloga tlači» je za mnoge slučaje še premil, kajti nesloga večkrat kar naravnost mori in ubija cele vojske, cele narode, kakor nam to dokazuje nepristranska zgodovina vseh časov. To je dobro znano tudi našim najhujšim in rajzagrizenejšim narodnim nasprotnikom Nemcem. Vedeli so, da se bo slovenski narod kmalu tako ojačil in osamosvojil, da mu ne bodo več mogli dosti škodovati in da mu bodo morali dati na njegovo zahtevo vse pravice, ki mu gredo po ustavi, ako bodo vsi njegovi voditelji in buditelji složno delali za njegov blagor in napredek.

Po ustavnih zakonih ali postavah niso mogli Nemci več tako očitno in samovoljno zatirati slovenskih narodov in jim kratiti njihov materin jezik. Zato so odslej poizkušali razni nemški ministri na Dunaju in nemški urad-

niki kakor tudi drugi Nemci med Slovani, da so bolj na neodkritosrčne in zvičajne načine zavirali narodni napredek in osamosvojitve Slovanov in da je ostala njih ravnopravnost le — na papirju!

Za posebno vspesjen pripomoček v dosegu političnih namenov Nemcev služi njim že od nekdaj nesloga in razprtija med slovanskimi narodi kakor tudi v posameznih slovanskih narodih samih. Ako je kak slovanski narod složen in edin, prizadevajo si Nemci, da ga na umeten način razdvoje na nasprotujoče si in pobijajoče se stranke, in ko se enkrat tak narod slepo kolje med seboj in uničuje samega sebe, ga Nemci mnogo lažje izpodrivajo in preganjajo z njegove rodne zemlje.

Tudi sloga Slovincem pri njih narodnem delu je bila našim Nemcem zelo napoti in sklenili so, da jo morajo razrusiti na vsak način. Ta naklep so tudi izpeljali v svojo popolno zadovoljnost. To se je zgodilo tako-le:

Poslali so v Ljubljano, središče Slovenije, nemškutarskega škofa Missia, ki je bil sicer sin slovenskih starišev s Stajerskega, a vzgojen v nemških solah, kjer se je navzel nemškega mišljenja in nemškega duha. Gotovo ni le slučaj, da je prav ta škof kmalu po prihodu v Ljubljano zanetil razpor med kranjskimi Slovenci, jih razdelil v liberalce in klerikalce ter jim prvi začel oznanjevati, da je narodnost poganstvo. Za poganstvo pa je pri njem seveda veljala le slovenska narodnost, a nemščino je sam podpiral, razširjeval in utrjeval med Slovenci, kjer je le mogel. Tako je poklical v deželo nemške jezuite, vpeljeval nemške pridige v Ljubljani in gonil slovenščino iz cerkve, kjer so se mu ponudile za to ugodne okolnosti. V Poljanah v kočevskem okraju je bila prej v cerkvi vsako drugo nedeljo slovenska pridiga, škof Missia pa jo je odpravil in zdaj se tam pridiguje samo v nemščini.

Nadalje je na umeten način odvrčal slovenske duhovnike od pravega narodnega dela ter jim namesto tega dela vsilil politiko in boj zoper napredne slovenske rodoljube posvetnih stanov. Da jim ni bilo dolgčas, začeli so zbirati nerazsodno kmečko in delavsko ljudstvo okrog sebe ter jim hiteti ustanovljati konsumne posojilnice in razna druga katoliška društva, katerih namen je bil gospodarsko zasužnjiti slovenski narod ter ga potem potisniti pod duhovniško nadvlado. Ko bi se to zgodilo, pa bi se tudi «poganski» slovenski jezik kmalu moral zamenjati z «zveličavno» nemščino!

Slovenski rodoljubi posvetnih stanov so videli, da preti sedaj največja nevarnost njihovemu narodu od domačih klerikalnih sovražnikov in zato so se jim začeli pogumno upirati ter odbijati njih napade in udarce, katere so večkrat pobožni vojščaki izvrševali z najpodlejšim in nepoštenim orožjem. Spočetka je ta bratomorni politični boj divjal le po naših mestih in boljših trgih, kmalu pa se je razširil tudi okrog po deželi v one kraje, kjer živi kaj pametnejših in razsodnejših ljudi kakor so naši hribovski kmetje, ki slepo in brez pomisleka drve za političnimi duhovniki čez drn in strn v svojo gospodarsko pogubo.

Nemci so bili jako zadovoljni s svojim apostolom na Kranjskem, ki je znal s svojo «diplomatično spretnostjo» tako zmešati in razpreti Slovence; zato so se mu izkazali hvaležne. Škof Missia je bil prestavljen iz Ljubljane v Gorico za nadškofa, in papež ga je imenoval na priporočitev avstrijske vlade za kardinala. Papeži so namreč vedno v tesni politični zvezi z vseni katoliškimi državami in imenujejo za kardinale le tiste škofe, ki jih v to priporoče ali pa predlagajo dotične vlade katoliških držav. Kakšne zasluge škofov pridejo pri tem največkrat v poštev, to si zdaj lahko vsak misli!

Naši klerikalci so bili zelo ponosni na «svojega kardinala», a če bi čutili v sebi kaj narodne zavednosti in ljubezni, bi se morali le bridko jokati ogorčenja in žalosti nad njegovim novim odlikovanjem, saj je to pomenilo prav tak udarec v obraz slovenskega naroda kakor za Hrvata imenovanje njih bivšega tiranskega barona Hedervaryja ogrskim ministrskim predsednikom! Gotovi Nemci pa so se potem Slovencem na Dunaju, ko so tam prosili svojih pravic, še rogali, rekoč: «Kaj pa še hočete več, saj imate zdaj svojega kardinala!» Res srečen narod, kateremu sovražni tujci odlikujejo može, ki ga tlačijo in ubijajo!

PODLISTEK.

Legijonarji.

Igra s petjem iz Napoleonovih časov v štirih dejanjih.
Spisal Fran Govékar. — Godbo zložil Viktor Parma.
Slovanska knjižnica snopič 132—133.

Rakova Lavra, hčerka mestnega pisarja, je ognjeno ljubila inženerja Ferdinanda pl. Basaja. Ognjeno je ljubil tudi Ferdinand svojo nevesto — idealna in lepa je bila ta ljubezen, čista in vzvišena in v kratkem bi imela postati Ferdinand in Lavra srečni zakonski par — toda nesreča je hotela drugače. V Lavro se je strastno zaljubil tudi mlad častnik in prijatelj Ferdinanda pl. Basaja — s kruto brezobzirnostjo je ščuval Raka in Lavro zoper Basaja, ali Lavra, mlada, naivna deklica, je ljubila le Ferdinanda — ljubila ga je z vso strastjo in plamenom svojega srca. Vojni komisar Brnjač je obupal nad tekmovalcem ter se v svoji črni in zlobni duši odločil do jako nečastnega, podlega čina. Ukradel je v «polkovni pisarni» 500 kron ter iste del v pisalno mizo svojega prijatelja Ferdinanda pl. Basaja.

Basaja so prijeli na ulici, vrgli v verige in ječo ter nedolžno obsodili v večletno ječo. Krasen in pretresljiv je trenutek, ko Brnjač v tem hudem in za Lavro obupnem trenutku — zopet ponuja Lavri svojo ljubezen — a ona ga odbije zopet brezsrčno: «Idite, idite! Ne, ne to vse ni mogoče... to je laž — grda laž. Ferdinand ni zločinec — Ferdinand je poštenjak!» Slučaj je hotel, da ravno v tem trenutku peljejo čez glavni trg v verige vklenjenega Ferdinanda. Divje se je zakrohotal Brnjač

Kardinala Missia je Bog kmalu poklical iz Gorice pred svoj sodni stol na odgovor. Naši klerikalci pa so močno žalovali za njim in ga še zdaj ne morajo pozabiti, ampak se zdajpazdaj zbirajo skupaj v velike trume ter tomajo na njegov grob na Sveto goro kakor na grob kakega svetnika ali velikega dobrotnika Slovencev! Ali ni to za naš narod žalostno, prežalostno!?

P o z i v

za sklad, da se iz njega postavi Juriju Vegi spomenik v deželnem stolnem mestu Ljubljani.

Podpisani odbor se usoja obračati s tem pozivom na vse poznavatelje in prijatelje znanosti, pa tudi na vse cenitelje in častitelje junških činov s prijazno prošnjo, da bi mu dejansko pomagali zbirati doneske in tako izvršiti patriotsko podjetje, čigar pomen ne sega samo čez meje naše ožje domovine, ampak tudi čez meje avstrijske države.

Namen je podpisanemu odboru, poskrbeti za to, da po vsem svetu znani in slavni matematik

baron Jurij Vega, vitez Marije Terezije reda, prejme v deželnem stolnem mestu svoje ožje kranjske domovine, v Ljubljani, dostojen spomenik in da tako domovina častno povrne, kar je že dolgo dolžna odličnemu učenjaku, vrlemu branitelju in pospeševalcu civilizacije.

Baron Jurij Vega, rojen l. 1754. v Zagorici v Moravski fari na Gorenjskem, sin nepremožnih kmečkih roditeljev, ki je pri topništvu, kamor je prostovoljno vstopil kot «prostak-kanonir», dosegel častno stopinjo podpolkovnika, je bil zaradi svojega izvrstnega znanstvenega delovanja in zaradi svojih odličnih uspehov na bojnem polju v turških in francoskih vojnah že za svojega življenja deležen obilnih in posebnih časti in odlikovanj.

Za njegova doslej ne še prekošena logaritmično-trigonometrična dela, ki so bila tudi na angleški, francoski, nizozemski in ruski jezik prevedena in izmed katerih je njegova logaritmično-trigonometrična priročna knjiga prišla že v 80. natisu na svetlo in se še vedno uporablja na srednjih in višjih učiliščih vseh kulturnih narodov, so ga učene

ter kazal s prstom na svojega prijatelja — na žrtev kovarstva: «Poštenjak? Hahaha! Glejte, Lavra, poštenjaka peljejo v verigah!» «Ah, Nande, Nande!» zakriči bolestno Lavra. Toda vojaki odvedo Ferdinanda neusmiljeno naprej — potrta in uničena se zgrudi Lavra poleg svojega očeta nezavestna na tla. Vse Cetje je bilo prepričano, da je Ferdinand res tat — pa tudi Lavra in Rak sta se kmalu udala in tudi verjela. Brnjač je dobival od dne do dne trdnejša tla in konečno se mu je Lavra udala. Zapeljal jo je — poneveril je večjo svoto denarja in ušel — ušel v francosko vojsko in se ni vrnil nikdar več.

Avstrija se je imela boriti takrat zoper dva sovražnika. Francozi in Italijani so napadali naše vojake in godila se je slaba Avstrijcem! Vse je moralo na bojišče — in tudi akademiki, prostovoljci «Legijonarji», vse je odšlo; celo kaznjenci so morali v boj proti Napoleonu. In tako je prišel tudi Ferdinand Basaj v Italijo — inteligenčen, poraben in hraber si je kmalu pridobil polno zaupanje častnikov in imel je proste roke ter se lahko prosteje gibal. Svoje pravice pa vendar ni našel, vzel si jo je sam ter pobegnil v Colje, kjer je hotel vsaj še enkrat videti svojo nevesto Lavro. Tu je zvedel, da je Lavra ravno na smrtni postelji — nekaj preje ji je umrl otrok — oče njegov je pobegnil — in Ferdinand stopi pred Lavro — spoznala ga je takoj; v solzah se je zgrudil k njej ter jo tolažil. «Prepozno, Nande!» je šepetala Lavra, «najino srečo so ubili in sedaj leži že v grobu! Solnce je zašlo in noč je okoli mene, noč... Oh, oče, kako mračno je, kako zadušno... Nande, Nande!» stresla se je še enkrat, krčevito

akademije in učene družbe v Londonu, Berlinu, Gotingi, Pragi, Erfurtu, Mogunciji izvolile za svojega souda.

V svojem svojstvu kot vojak, kot pripadnik staroslavnega bombardirskega kora se je izkazal zlasti v Lavdanovi vojski pred Belim gradom kot praktičnega artilerista in je odločil, da se je dne 8. oktobra 1789. vdala trdnjava Beli grad, dne 14. novembra 1793. pa je s svojim odločnim postopanjem provzročil, da si je naša vojska osvojila Fort Louis, ter je tako izvršil svoje najsijajnejše junaško dejanje, ki je bil zanje tudi odlikovan z viteškim križem Marije Terezije reda.

Leta 1800., povisan v (avstrijski) baronski stan, je bil Vega leta 1801. kot soud sprejet med deželne stanovne vojvodine Kranjske.

Da se temu že v življenju toliko odlikovanemu vojaku zdaj, ko je preteklo ravno celo stoletje, odkar je padel pod zločinsko roko zavratnega morilca, zagotovi hvaležen spomin za njegova velika znanstvena dela in na njegove sijajne vojaške čine in se mu tako postavi dostojen spomenik v deželnem stolnem mestu Ljubljani, se je tukaj ustanovil osrednji odbor, ki se obrača do najširših krogov z vpludno prošnjo, da bi blagovolili materialno pospeševati to podjetje.

Doneski, ki se bodo razglasili po časopisih, naj se blagovoljno pošiljajo na adresu: Blagajnik osrednjega odbora: Gospod Ivan Kramaršič, c. kr. stotnik domobranskega polka št. 27 v Ljubljani.

Osrednji odbor za Vegov spomenik v Ljubljani: Predsednik: Mihael Lukanc pl. Savenburg, c. kr. polkovnik v p. I. podpredsednik: Oton pl. Detela, deželni glavar vojvodine Kranjske. II. podpredsednik: Ivan Hribar, župan deželnega stolnega mesta Ljubljane.

V Kranju, 18. marca.

Z Dunaja se nam piše: Izvrševalni odbor slovanskega, italijanskega in rumunskega dijaštva dunajske univerze je sklenil sledečo resolucijo: Izvrševalni odbor slovanskega, italijanskega in rumunskega dijaštva dunajske univerze izjavlja, da hoče dijaštvo tudi nadalje boriti se najodločnejše za akademično enakopravnost vseh v cislitvaniji zastopanih narodov, dokler je najvišja akademična oblast izrecno ne pripozna. Vlada se namreč upira rešiti češko, slovensko in italijansko vseučiliško vprašanje v tem smislu, kakor zahteva zaman tekom desetletij volja naroda. Zato

se dvignila in umrla. «Lavra, Lavra!» je klical Nande, toda prepozno. «Z Bogom, Lavra! Z Bogom! Prepozno! Ah, ubili so mene in tebe! Prepozna pa ni osveta nikdar! Gorje jim, prokletim!»

Tako je nam Govékar vstvaril lepo novo narodno delo, katero ima svojo veliko vrednost, osobito v tem, da je sedaj natančno načrtan Ferdinand pl. Basaj — sedaj ga vidimo, kako stopi v «Rokovnjače» kot maščevalec ubite mu sreče in časti. Oni francoski častnik «Vernazz» v «Rokovnjačih» je njegov nekdanji «prijatelj» Brnjač. — Doletela ga je zaslužena kazen in plačal svojo podlost s smrtjo. — Ker je igra «Legijonarji» bogato prepletena z izbornim humorjem in komičnimi prizori in ker krojač «Jež» in njegova žena «Barbka» vzbujata dosti veselja in zdravih narodnih navad — se je tudi v tej smeri vstreglo občinstvu in skrbelo za zabavo in smeh!

Ker naj vsak spozna to lepo zanimivo in kratkočasno narodno igro «Legijonarji», priredi naša narodna čitalnica tri predstave te igre, in sicer 25. t. m. popoldan ob pol 5. uri za dijake, 26. zvečer ob pol 9. uri za čitalnične člane in njene prijatelje ter 27. t. m. ob 4. pop. kot ljudsko predstavo. Vse tri igre se vrše v prid tukajšnji dijaški kuhinji. Ker je treba za to igro veliko novih priprav, velikega aparata, upamo, da se tukajšnji rodoljubi gotovo odzovejo polnoštevilno našemu povabilu. Ker se tudi glasbeni del s sodelovanjem oddelka čit. pevskega zbora v polnem obsegu priredi — in ker se tudi dramatičnemu delu posveti največja pozornost,

so slovanski, italijanski in rumunski dijaki prisiljeni, nastopiti kot enakopravni akademični državljani, a ne kot nadležni gostje. Izvrševalni odbor je nadalje ukrenil vzpričo dejstva, da je zdaj univerza zaprta in da je radi tega tovaršem nemogoče na akademičnih tleh dostojno manifestirati za svoja sveta prava, da opusti vsako protidemonstracijo toliko časa, da se univerza znova ne otvori. Dunaj, 12. marca 1904. Izvrševalni odbor slovanskega, italijanskega in rumunskega dijaštva.

Državni zbor. Poslanska zbornica ne pride do dela. Doslej so se čitale samo interpelacije, potem pridejo na vrsto peticije, pri katerih bodo Čehi zahtevali glasovanje po imenih. — Poljski klub je izvolil poseben odsek, ki naj pri Čehih posreduje zastran opustitve obstrukcije. Ministrski predsednik vedno upa, da se bodo mogle izvršiti volitve v delegacije še pred Veliko nočjo.

Ricmanjskega župana je tožilo državno pravdnništvo radi žaljenja vere, ker spremlja mrliča k pogrebu. V Trstu je bil oproščen, sedaj ga je oprostilo tudi najvišje sodišče na Dunaju. Župana Berdona je branil posl. dr. Iv. Tavčar.

Olomuški nadškof dr. Kohn — odstavljen. Kakor je bilo pričakovati, je rimska kurija prišla vendarle do zaključka, da je treba tega nadškofa, če ne zlepa pa zgrda spraviti izpod nog. Dne 14. t. m. je došlo iz Rima poročilo, da je dr. Kohn na papežev poziv odpovedal nadškofovstvu. Papež je želel, naj odstopi, ker se je sicer bati razkola.

Iz Zofije se poroča, da je sedaj jasno, da turški sultan nalašč zavlačuje reforme ter imajo vsi dosedanji dogovori le namen, da dobe Turki priliko, se pripraviti na nove zavratne napade. Zaradi tega se je začelo med vstaši novo gibanje. Sestavljajo se nove čete in po celi deželi se deli orožje in strelivo.

Dopisi.

Iz selške doline se nam piše: (Klerikalni kandidat France Demšar.) «Slovenec» je dal pošteno brco vsem boljšim posestnikom po Gorenjskem. Kakor se lahko vsak spominja, kdor bere «Slovenca», pisal je, da na vsem Gorenjskem ni boljšega posestnika, ki bi se mogel meriti s sposobnostjo Franca Demšarja. To je naravnost poniževanje vseh boljših

upamo podati z «Legijonarji» slavnemu občinstvu lep, zabaven in prijeten gledališki večer. Godbo oskrbuje tuk. meščanska godba — pevske točke vodi g. V. Rus, dramatični del pa režiser g. H. R. H.

Žreb naj odloči!

Osnovna slika z macedonskega bojišča.

Dalje.

II.

Dolgo, dolgo vrsto let že tlači in tepta kruta turška sila vse kraje tužne bolgarske Macedonije. Ali kolikor huje preganjajo in zatirajo Turčini uboge Bolgare na njih rodni zemlji, kolikor več mučeniške bolgarske krvi ta popije in kolikor več bolgarskih sinov in hčera požro grozne turške ječe in harmi, toliko gorečnejše in zvestejše ljubijo ostali Bolgari svojo nesrečno domovino. Mnogo let so tožili s krvavimi solzami v obeh svojo bedo in gorje slovanskim bratom, ki jih ne tlači turška sužnost, in drugim omikanim narodom ter jih prosili v imenu človeškega usmiljenja in križanega Boga nujne pomoči in rešitve, ali nihče razun rodni bratov v sosedni bolgarski kneževini se ni zmenil zanje. Tam gori na severu pa se je neko germansko pleme v svojem divjem sovraštvu do Slovanov celo radovalo nad nesrečo macedonskih Bolgarov in si v svoji nenasitni pohlepnosti po tuji zemlji zadovoljno melo grabežljive roke, češ, le naj moji dobri znanci Turki koljejo in davijo slovanske Bolgare, saj kolikor manj Slovanov bo na svetu, toliko večja bode moja moč in toliko več bo prostora za prešerno in oblastno raztezovanje

posestnikov, katerih mnogo poznamo, da se gredo s Čočovim Francetom o polnoči skušati glede sposobnosti. Zato naj vsak boljši posestnik na to zaničevanje klerikalcev dela, kar največ more, da ne bode tako «sposobni» France Demšar preveč visoko zlezel v svoji domišljiji. Koliko veljave ima ta «mladi mož» v svoji domači občini, se spozna iz tega, da je mogel eno celo leto čakati, predno so ga odborniki vsled njegovega vsiljevanja volili županom. Ako bi bil France Demšar tako izrednih sposobnosti, bi ga bili takoj izvolili. Tudi to nekaj pove, da ne upa sklicati v svoji občini javnega shoda, na katerega bi povabil vse, tudi liberalce. Le v svoji rojstni vasi je vezal otrobe in se ponujal s svojo pomočjo ljudstvu, toda še tam niso vsi vedeli za shod. Francetu bi sploh ne kazalo kandidirati, ako bi ne delali in zganjali ljudi skupaj duhovniki. Zgodi se lahko, da pusti škof izpostaviti sv. rešnje Telo za Čočovega Franceta, da bi bil bolj gotovo izvoljen. To bode primerno za takega Franceta, ki je «cvetke» pod okni teptal. Da bi bil pa to kakšen pravi in resen mož, kakršnega je treba za poslanca, spričuje mnogo dogodkov iz njegovega delovanja. Pred nekaj leti je v poginolem «Slovenskem Listu» grdil razne može iz Železnikov. Sedaj se jim pa hodi lizat, kakor mačka k mleku. Kako obrekljivo se je izrazil o bratu sedanjega železniškega župana gospoda Košmelja. Na javnem shodu je opravljal mrtvece in jih grdil. To je katoliški mož! V družbi z nekaterimi drugimi je obrekoval in napadal prejšnjega selskega župana in zato je France lepo plačal 200 kron kazni. V tem oziru je pač napravil France Čoč skušnjo, da lahko prestopi kam drugam, ne pa med deželne poslance. Seveda se ve, da se ga ne bodo branili katoliški poslanci à la Nace Častnabeseda. «Slovenec» ga hvali, da je dober župan, toda znano je, da spada med najzanimivejše župane celega kranjskega okraja. Lahko se reče, da je Čočov France samo zato kandidat, ker je znan z dr. Krekom in dr. Žlindro. Ako bi tega ne bilo, njegova sposobnost bi bila ravno tako neznana ostala, kakor doslej. Kdor je le količkaj zaveden, ne bode volil takega poslanca, kakor je Čočov France. Volilec II.

Z Bohinjske Bistrice. Naši dušni pastirji in njih podrepniki v Bohinju so vedno bolj srboriti, zviti in siloviti. Kar pride v Bohinj, vse se mora poklerikaliti in vtrditi v klerikalizmu, ako ni že prej dovolj klerikalno, in kar gre iz Bohinja, mora še drugje kar brenčati in kaditi se

mojih udov. Turčin pa je med tem skrunil, klal in požigal huje in huje ter dalje in dalje okrog po bolgarski zemlji!

Bolgarski domoljubi in rodoljubi so sprevideli, da zastonj čakajo na pomoč drugih Slovanov, na pomoč razsvetljene in olikane Evrope, na pomoč krščanskih vladarjev in na pomoč matere rimskokatoliške cerkve, katere voditelji v današnjih dneh obračajo svoje oči najraje le za posvetnimi bogastvi in častmi, kakor se obrača rumena solnčnica za rumenim solncem. Bolgari v Macedoniji pa niso imoviti in tudi imenitni ne, ampak najrevnejši narod na svetu! To bridko spoznanje je rodilo Bolgarom prepričanje, da si morajo le sami pomagati, le sami rešiti svojo domovino in svoj narod iz neznosne sužnosti in sramotnega pogina pod turškim trinoštvom. In če se jim poskus samobrambe posreči ali ne posreči, misel na to jih ni več mogla vznemirjati, strašiti, ker tako niso imeli ničesa več izgubiti, ampak v vsakem slučaju le pridobiti; kajti vsekako je boljše in lepše hitro in slavno umreti v junaškem boju z zakletim sovražnikom kakor pa dolgo in sramotno poginjevati v najgrozovitejših in najrazuzdanejših mukah pod rokami podivjanih turških rabljev.

V obupu je vsak človek razun samomorilca najmočnejši, ker takrat napne vse svoje telesne in duševne sile do skrajnosti, da se vsaj kolikor mogoče hudo maščuje nad svojim preganjalcem, ako ga že ne more popolnoma premagati. V groznem obupu sta zrastle tudi teptanim

od pristnega bohinskega katoličanstva! Na Savi in Jesenicah je med tovarniškimi delavci več Bohinjcev in ti so po večini najhujši in najzagrizenejši klerikalci, ki se niti ne strasijo dati načeti svojih kož in mošnjickov zaradi umazanih rok blaženega dr. Žlindre. V Bohinju sta dva kapelana in oba imata toliko prostega časa, da bi lahko molila za vse Bohinjce, da bi jim Bog dal pravi um in pamet in da bi jih že skoro rešil klerikalnega zla. Ali dandanes našim mlajšim duhovnikom nič posebno ne diši molitev in opravljanje raznih bogoljubnih del, ampak se v svojem prostem času raje pečajo s takimi prijetnimi in koristnimi posvetnimi opravili, ki jim naklonijo kaj telesnega veselja, užitka in zabave in ki jim dajo kaj stranskega zaslužka. Tako tudi kapelana v Bohinju. Kapelan v Srednji vasi opravlja službo velikega vaškega kramarja, konsumnega gostilničarja, hranilničnega tajnika in blagajnika, zavarovalničnega agenta, občinskega policajca ter načelnika devičarskega društva; kapelan v Bohinjski Bistrici pa mora skrbeti za svoje katoliško izobraževalno društvo, device in devičarje, za svežo krmo iz Bohinja «Slovencu» in «Domoljubu» i. t. d. Kdor je najbolj robot, zabit in potreben katoliške izobrazbe, ta mora hoditi k njemu v farovž se učiti in izobraževati na katoliški podlagi. Med kapelanovimi učenci sta tudi bistriski gostilničar Markež in bistriski trgovec Rabič, o katerih so prej nekateri mislili, da sta že toliko izobrazena, da bi ne mogla hoditi podrepovat v farovž. No pa tako so mislili o njih le prej, dokler še niso vedeli, kake čudeže dela kapelanova izobrazba. Zdaj pa sta Markež in Rabič velika dovršena umetnika, za kar se imata zahvaliti le kapelanovi izobrazbi. Ta umetnost bo jima morda kmalu prav prišla, kajti bohinjska železnica bo že v par letih popolnoma dogotovljena. Kakšna mojstra sta zdaj naša mila gorenjska rojaka Markež in Rabič, to smo izvedeli iz naših katoliških listov in kar je pisano v njih, to se mora verjeti! Pisano pa je v naših katoliških listih tako, da se je igrala dne 8. februarja t. l. v farovžu na Bohinjski Bistrici katoliška komedija «Kmet Herod», «ki je dala vsem navzočim veliko užitka». «Igralci so svoje vloge izvrstno igrali, dasiravno so šele prvič nastopili. Pevci in zlasti gg. Rabič in Markež pa so s petjem očarali ljudstvo.» Tako «Domoljub»; nekateri poslušalci pa trdijo, da jih je Rabičevo petje kakor tudi vsa druga katoliška komedija močno spominjala na znano basen o krokarju in lisici, v kateri basni se pripoveduje, da je krokar ukradel kos sira in se z njim usedel na drevo, pod katero se priplazi

Bolgarom v Macedoniji pogum in moč, da so se oborožili, zapu-tili svoje vasi v nižavah ter se preselili v strmo skalnato gorovje z vsem svojim imetjem, kolikor so ga mogli vzeti seboj. Iz gorskih krajev so potem hrabro napadali Turke po doleh, jih pobijali in podili iz svoje domovine. Večkrat so zgrabili tudi kako tolpo ropajočih in požigajočih turških vojakov ter s krvavimi buticami pognali v beg. In kdo poštenih in pravičnih ljudi bi ubogim Bolgarom zameril, da si hočejo tako sami priboriti zlato prostost na svoji zemlji, do katere prostosti imajo gotovo ravno tako pravico kakor vsak drug narod!

Kakemu neslovanskemu narodu bi se kaj takega seveda ne zamerilo od druge strani kakor od Turkov, ki so se začeli tresti za svojo krivično oblast nad Macedonijo pred obupanimi bolgarskimi vstasi, slovanskim Bolgarom pa so zaradi te nepokornosti proti turškim divjakom — čujte in strmite! — mnogi visoki krogi hudo zamerili! Po raznih cesarskih in kraljevih dvorih so začeli tisti imenitni in učeni gospodje, ki jih imenujejo diplomate, v tajne posvete in pogovore skupaj stikati glave, polne pekočih skrbi in strahu, da bi se macedonski Bolgari ne postali prosti in sami svoji. In začula se je modra razsodba: «Na Balkanu mora ostati vse pri starem!» Ubogim, za najsvetejše in najčlovečejše pravice se borečim Bolgarom pa so ti diplomatje obljubili neke pravice ali reforme, katere pa jim ima dati šele Turčin!

Se nadaljuje.

zvita lisica ter začne hvaliti krokarja, kako je lep in da bi se ga moralo postaviti za kralja vseh ptičev, ako bi znal še peti. Krokarja je ta lisičja hvala tako prevzela in omamila, da je odprl kjun in začel krotati. Komaj pa je odprl kljun, mu je že padel sir na tla, lisica pa ga je hitro pobrala in krohota se neumnemu krokarju pouzila z veliko slastjo. Tudi po bistriški komediji dne 8. februarja t. l. sta se lahko krohotala fajmošter in kapelan lepemu «užitku», ki sta ga dobila v podobi belega denarja, ljudstvo pa je bilo res «očarano» kakor piše «Domoljub», pa ne vsled krokanja katoliških pevcev, ampak zato, ker je dobivalo pri srečanju za svoj denar le prazne papirčke in ma'ovredne predmete! Toda take govornice menda izvirajo le iz škodoželjne liberalne nevošljivosti, tukajšnje dobro krščansko in verno ljudstvo pa gotovo že težko čaka da bi se mu skoro spet pridedil kak drag katoliški «užitek» v farovžu. A menda gospodje v farovžu zdaj nimajo časa zato, ker so v velikih skrbeh, kako bi preprečili vedno večje razširjevanje liberalnih listov v Bohinju, ki jih ne morejo niti vse združene klerikalne moči v Bohinju zatreti. Zdi se nam, da bo treba v vseh treh bohinjskih farah misijonov in zopet misijonov, ki bodo ljudstvu olajšali mošnjčke in pamet ter jih tako zopet spravili na pravo pot. Pa tudi kaka Šušteršičeva interpelacija v državnem zboru bi bila morda dobra!

Z Dolenjskega. (Vinski semenj in javni vinarski shod.) Da more naš dolenjski in sosednji vinogradnik čimprej spraviti svoj izborni lanski vinski pridelek v denar, ki ga ravno v tem času tako krvavo potrebuje, in dalje, da se nova pogodba glede «vinske klavzule» ugodno reši tudi za naše vinogradnike, priredi krška občina vinski semenj v sredo, dne 23. marca ter javni vinarski shod v nedeljo, dne 27. marca v Krškem. Vinski semenj bo javen in se vrši na prostem, popolnoma v smislu živinskega semnja. Vsak vinogradnik bo točil in sklepal kupčijo sam, ki naj v to svrhu prinese seboj eden ali več litrov svojega lastnega pridelka. Na vinarskem shodu, ki je istotako javen, se bo obravnavalo o naslednjih važnih točkah: 1.) Posledice vinske klavzule. Resolucija za nje popolno odpravo. Poročevalec: Deželni vinarski potovalni učitelj Fr. Gombac iz Ljubljane. 2.) O izboljšanju našega vinarstva v povzdigo vinske kupčije z ozirom na preteče okolščine. Razpravlja potovalni učitelj Ivan Bele iz Maribora. 3.) Razni nasveti. Pričetek vinarskega shoda v nedeljo točno ob 10. uri dopoldne. Vljudno se prosi, da zlasti gostilničarji in vinotrčci posetijo v mnogobrojnem številu vinski semenj. Na vinarski shod pa naj pride vse, kar leze in gre, da tudi slovenski vinogradnik v impozantnem številu protestira proti krivicam, ki se mu delajo z italijanskim vinom. Županstvo v Krškem.

Z Dunaja. Oficijelno in brezdvomno je slednjič «Slovenija» pokazala svoj brezbarven obraz. O priliki proslave 35 letnice svojega obstanka se ji ni vredno zdelo, povabiti svobodomiselnino «Savo» na dotično slavnost in je tako jasno pokazala svoj namen, zavzeti neprijazno stališče proti «Savi», ki je sedaj potrpežljivo prezrla marsikaj, kar bi bilo utegnulo popolnoma razdružiti jo s «Slovenijo». Sedaj pač ne dvomimo več, kaj se je zgodilo s slednjim društvom ter smo izvedli potrebne konsekvence s sledečo resolucijo, ki je bila na občnem zboru društva svobodomiselnih slovenskih akademikov «Sava» dne 4. marca soglasno sprejeta: «Z ozirom na nevarnost, ki preti slovenskemu narodu od strani kranjske duhovščine in klerikalnih posvetnjakov, smatramo za svojo dolžnost, storiti kar mogoče, da se posebno v krogih slovenskega razumnštva ne razširjajo pogubne ideje, ki merijo na to, usuznjiti si slovenski duh. Izpolnujoči svojo nalogo, moramo ukreniti vse, da onemogočimo prosep slovenskega katoliškega akademičnega društva «Danica». V ta namen se nam zdi potrebno, da imenovano društvo družabno popolnoma bojkotiramo, kar bi se vzpričo množice naprednih elementov v dijaštvu brezdvomno in brez vsake najmanjše škode za narodne interese lahko docela konsekventno izvajalo in bi tako dosledno postopanje moralo postati uničujoče za «Danico». Slovensko akademično društvo «Slovenija» je v zadnjih dveh letih preziralo to načelo in v novejšem času je zavzelo enako stališče proti klerikalnemu društvu

in našemu svobodomiselnemu društvu. Ker se je v prošlih dneh jasno pokazalo, da «Slovenija» ne namerava zapustiti tega stališča, in je ob priliki proslave 35 letnice svojega obstanka na nedvoumen način pokazala svoje antipatije našemu društvu, logično sklepamo, da je za sedanje razmere nemogoč stik «Savo» s «Slovenijo» in se s tem vljudno zahvaljujemo za vsakršno vabilo na katerikoli način. Vsak poizkus «Slovenije» uvesti mej omenjenima društvoma občevanje, bomo pa smatrali za znamenje, da je ista voljna odobriti postopanje «Savo» proti «Danici» in v tem slučaju odpade to načelno nasprotstvo med «Savo» in «Slovenijo», ki je porodilo našo resolucijo. In sedaj: De mortuis nil nisi bene!

Novičar.

Na Gorenjskem.

Občinske volitve v Križih pri Trziču. Poroča se nam, da so se vršile v četrtek dne 10. t. m. za občino Križe pri Trziču občinske volitve, pri katerih so kmetje z veliko večino zmagali, čeprav je župnik Porenta že prej pregledoval volilni imenik. V odbor so izvoljeni naslednji gg.: župan Mat. Koselj, nadučitelja Ivan Jezeršek in Karol Završnik, Jožef Škular ml., Janez Verdir, Rozman Matija, Jožef Primožič, Lovro Jeler, Jakob in Matija Zupan, Anton Kuhar, Franc Uranč, Jožef Ahačič, Štefan Čadež, Jan z Aljancič, Janez Pfeifer, Jožef Gradisar, Franc Sitar in Janez Jeglič. — Veselec se nad to zmago zavednih in samostojno mislečih vrlih kmetov, jim kličemo: Živeli! Naj bi to občino posnemale tudi druge občine v doslej sicer zaspanem tržiškem okraju in kmetje naj bi volili v odbor le zanesljive, neupogljive in samostojno misleče možake, ne pa farovške podrepnike.

Katoliške sleparije. Na našo pripomnjo v zadnjem «Gorenjcu», da narodno-napredna stranka z ozirom na obstoječe neugodne razmere ob priliki nadomestne deželno-zborske volitve v kranjsko-loško-trziškem okraju ne bo postavila kandidata in se v to volitev sploh ne bo vmešavala, je reagiral takoj «Slovenec» od ponedeljka in odprl na stečaj vrata svoje zgovornosti. Škofovo glasilo kriči, da so liberalci pisali že mesce in mesece, kako so volilci že izstradani od obstrukcije, sedaj pa, da smo se poskrili in tožijo o «neugodnih ramerah». «Slovenec» bobna, da se pri teh volitvah pokaže sila katoliško-narodne stranke in da bo to nekaka glavna preskušnja, pri kateri se bo pokazalo, da «vse slovensko ljudstvo» odobrava klerikalno obstrukcijo. Ni nam treba še posebej poudarjati, da hočejo klerikalci s takim visarjenjem le slepariti javno mnenje. To sprevidi na prvi hip vsakdo, ki le kolikaj pozna dejanske odnašaje na Gorenjskem. Gorenjska in posebno še kranjski politični okraj občuti najmanj zle posledice nesmiselne deželno-zborske obstrukcije, kajti tu je kmet na Kranjskem še najbolj trden in ne toliko vezan na deželno podporo. Ni mu ravno poslano na rožicah, a njegovih razmer ni niti primerjati z obupnim položajem, v katerem se nabaja prebivalstvo ponekod na Dolenjskem in Notranjskem. Pri nas tedaj obstrukcija ni izstradala kmeta in mu zato tudi ni odprla oči, da bi spregledal klerikalno sleparijo. Zaradi obstrukcije se zato razmere v našem okraju od zadnjih volitev niso mnogo spremenile. Sicer je pa naš gorenjski kmet konservativen do skrajnosti in udanost v farovško voljo mu je tekom stoletij prešla v meso in kri. Le počasi se drami to naše ljudstvo, le izobraženejši uvidevajo pogubnost klerikalne sebične politike in povsem naravno, da zaenkrat odločujejo pri volitvah na deželi edinole farovži. Za časa volitev «božji namestniki» peste volilce na leci, v spovednicah in pri izpraševanjih, lazejo nezavedno ljudstvo, da se gre za vero, izpostavljajo Najsvetejše, prete z večnimi kaznimi, fanatizirajo ženske zoper može in hujskajo otroke zoper starše. Gorje onemu, ki se drzne biti družega mnenja, kakor fajmošter ali kapelan! Vse se ga ogiblje, duhovščina ga preganja in tercijalke kažejo za njim s prstom. Res, junaka se mora imenovati onega, ki se kljub vsem tam neprilikam upa glasovati liberalno in že precej samostojnosti mora imeti oni, ki se pri taki divji gonji ne da spraviti na volišče. Tacih je vedno več in smelo lahko trdimo, da so to vsi nasprotniki grde farške

politike. Devet desetink »zavednih« klerikalnih volilcev niti ne ve koga volijo. Fajmoštri in kapelani jim izpolnujejo glasovnice in fajmoštri ter kapelani jih priženo na volišče, kakor mesar ovce v klavnico. In take volitve naj izražajo pravo ljudsko voljo in s takim glasovanjem naj se odobrava največja klerikalna sleparija — obstrukcija v kranjskem deželnem zboru! Že enkrat smo na tem mestu poudarjali, da priprosto ljudstvo na Gorenjskem po večini tiči še tako globoko v duhovniški oblasti, da bi na komando volilo tudi hudiča, čeprav bi liberalci postavili samega Boga za kandidata. Kako dobro poznajo klerikalci svoje ovce, je pač najboljši dokaz ta, da si upajo kandidirati kakega — Demšarja! Upoštevajte tedaj navedene razmere, narodno-napredna stranka ne bo postavila kandidata, četudi se je od strani najboljših posestnikov izrekla taka želja. Pač pa čujemo, da se je mej zavednimi in nezavisnimi kmeti začelo neko gibanje; v ponedeljek imajo posvetovanje glede volitve v prostorih tukajšnjega »Slovenskega bralnega društva«. Želimo jim najboljšega uspeha! Toliko »Slovincu« v pojasnilo!

Vprašanje železniškemu županu g. Košmelju Izvedeli smo iz »Slovenca«, da ste se vdeležili klerikalnega shoda in se pustili voliti celo predsednikom. Ker doslej niste imeli tako očitno navado hoditi na javne politične shode, je čuden ta Vaš nastop. Zato Vas vprašamo: Ali tudi Vi soglašate z hujskajočim Demšarjevim govorom proti slovenskemu gledališču? Ali odobravate kot župan klerikalno obstrukcijo? Ali ste tudi nasprotni učitelstvu in v zboljšanju njega gmotnega stanja? Ali tudi soglašate s tem, da bode Vaš hlapec z razširjeno volilno pravico postal v tem enak Vam? Ali morete prestatiti v družbi Franca Demšarja kot hujskača proti trgovcem in obrtnikom? Ali morete sesti na isto klopi z Demšarjem, ki je Vašega pokojnega brata nekaj tednov po njegovi smrti očitno zasramoval na javnem shodu v Selcih? Toliko samo, da se spoznate, kam ste zašli vedoma ali nevedoma. Pomislite na posledice! Vaši napredni znanci.

Občni zbor podružnice slovenskega planinskega društva za kranjski okraj se je vršil dne 12. t. m. V odbor so bili z vzklikom izvoljeni naslednji gg.: predsednikom Janko Majdič, odbornikom pa: dr. Vladimir Herie, Rudolf Kokalj, Dragotin Pohlín, Ferdinand Polak, Janko Sajovic in dr. Jos. Tominšek. Natančneje poročilo priobčimo prihodnjič.

Zabavni večer priredi »Slovensko bralno društvo v Kranju« v soboto, na praznik sv. Jožefa, dne 19. marca 1904 v svojih prostorih (g. V. Omersa). Spored: 1.) H. Vogrič: Na zdar! Koračnica; 2.) V. G. Brož: Souvenir de Ruine, gavotte; 3.) Katkič-Brož: a) Spavaj sladko, serenada, brač-solo s spremljevanjem glasovira; b) Au revoir, romanca, brač-solo s spremljevanjem glasovirja; 4.) Milutin pl. Farkaš: Svibanjska ružica, valček; 5.) V. G. Brož: Stante zvezde, serenade; bariton-solo s spremljevanjem tamburaškega zborja; 6.) Mil. pl. Farkaš: Vienac hrvatskih narodnih popevaka; 7.) »Doktor Hribar«, burka v enem dejanju. Poljski spisal J. A. Fredro. Izvajajo društveni diletantje. 8.) Prosta zabava. Šaljiva pošta. Korijandolikorzo. Sodeluje društveni tamburaški zbor. Začetek točno ob 8. uri zvečer. Vstopnina: Člani in dijaki plačajo 40 vin., nečlani 80 vin. za osebo. K najmnogobrojnejši udeležbi vabi najuljudneje odbor. — Glede na velike stroške ter neugodno blagajnično stanje se preplačila prehvaležno sprejmejo. — Obenem naj isti, katerim se pomotoma ni poslalo vabilo, to blagohotno oprostite, ker je vsakdo kar najprisrčneje dobrodošel.

Katoliška vzgoja. V Železnikih so orožniki prijeli več fantov od 12 do 15 let, ki so kradli cevi gospodu Leopoldu Globočniku in jih prodajali zagrizenim klerikalnim Martinvrharjem. Vrednost cevi znaša nad 100 kron. Sin predsednika konsumnega društva, zagrizenega klerikalca je poleg tega tudi uzmal v konsumnem društvu denar iz predalčka. Lepa ta katoliška vzgoja!

Besniški fajmošter se je 8. t. m. znosil nad nekim možem, ki je pozabil potrkati na njegova vrata, a je prišel po krstni list k njemu. Zapodil ga je vun, češ, da se s takim človekom ne zgovarja. Ime dotičnika zve lahko Medvedkov France v našem uredništvu.

Na Rudnem pri Selcih so se dne 13. t. m. stepli klerikalni fantje v gostilni pri Gašperju Šmidu vulgo Matvezu. Vdarili so se s steklenicami za pivo. Josip Režen je teško poškodoval na glavi Janeza Lotriča.

Večerno predstavo priredi prost. gasilno društvo v Begunjah dne 19. marca t. l. v salonu g. V. Šturma v Poljčah. Spored: I. »Doktor Hribar.« Veselo igra v enem dejanju. II. »Bratranec.« Burka v enem dejanju. Med odmorom igra gramofon. Začetek ob 7. uri zvečer. Vstopnina: Sedeži I. vrste 1 K, sedeži II. vrste 70 vin., stojišča 40 vin. Čisti dohodek bo za prezidavo gasilnega doma. K obilni udeležbi vabi odbor.

Veselico napravi »Bralno društvo na Bledu« v soboto, dne 19. marca 1904 v »Blejskem domu«. Spored: A. 1. a) Dr. B. Ipavec: Vse mine. Mešan zbor; b) Waldmann: Hrepenenje po gorah. Mešan zbor. 2. a) Gj. Eisenhut: Ustaj, rode. Moški zbor; b) Ant. Nedvéd: Ljubezen in pomlad. Moški zbor. 3. a) W. Meyer: V dolu. Kvartet; b) Ant. Nedvéd: Moja rožica. Kvartet. 4. a) Ant. Dvořák: Da jaz te zapustim. Dvoglasen ženski zbor s spremljevanjem klavirja; b) Fr. Grbič: Pomladni klic. Dvoglasen ženski zbor s spremljevanjem klavirja. — B. »V civilu.« Burka v enem dejanju. Spisal G. Kadelburg. Poslovenil E. N. — Cene prostorom: I.—III. 1-50 K, IV.—VI. 1 K, ostali 80 h, stojišča 40 h. — Začetek ob pol 8. uri zvečer. K obilni udeležbi vabi najuljudneje odbor.

Umril je minulo nedeljo na Savi pri Jesenicah g. Franc Plahutar, podkovski kovač in živooglednik, v starosti 74 let. N. v m. p.!

Podučno predavanje priredi bralno društvo v Dražgošah 19. marca popoldne ob polstirih v društveni sobi. Predaval bo g. Anton Dermöta, odvetniški koncipient iz Ljubljane. K obilni udeležbi vabi odbor.

Prvi pešizlet »Gorenjskega Sokola.« Opozarjamo brate Sokole na nedeljski pešizlet. Zbirališče v telovadnici; odhod točno ob 1¼ uri. — Ker se je pokazalo, da je jedna ura redovnih in koračnih vaj nezadostna, določil je vaditeljski zbor še 1 uro in to jutri popoldne ob 1. uri na brata podstaroste V. Majdiča logu. Ker se je par članov pri bratu načelniku opravičilo, da se vsled dela niso mogli udeležiti vaje v četrtek, naznanjamo, da za dotične zaščoda za enkrat obisk jutrišnjih vaj.

Stoletni jubilej. Tukajšnja narodna tvrčka Ignacij Fock, najstarejša izdelovalnica mila na Kranjskem, je praznovala minuli torek svojo stoletnico, odkar obstoji.

Razširjenja dekliške šole v Kranju deželni šolski svet ni dovolil. Ker Koblar v »Slovincu« povprašuje Pirca, če je temu vzrok zroča obstrukcija, ali če so ga morda pustili na cedilu njegovi nemško-liberalni komandantje, naj izvoli gospod dekan vzeti na znanje, da je bil deželni šolski svet v principu za razširjenje, da pa istega ni mogel pritrditi, ker deželni odbor ni mogel dobiti pokritja za stroške, kiso združeni z razširjenjem.

»Novice iz Kranja.« Ker se Koblar slednjič vendar venomer ne more samo z nami prepirati na prižnici, marveč mora včasih tudi svetu izven Kranja na neovrgljiv način dati v vednost, da je še med živimi, se je odločil naš prečastiti po dvainpolmesečnem tehtnem premišljevanju (odkar je zamrl blaženi »Dihur«), da bo po vzgledu drugih dušnih pastirjev v večjih krajih tudi on poročal v vsakokratnega sobotnega »Slovenca« tukajšnje novosti pod stalno rubriko »Novice iz Kranja«. Minulo soboto je »Slovenec« prinesel prvence tehantove muze. Ker je Koblarju nedostajalo gradiva, pripoveduje mej drugim o grozni nesreči na cesti pred »Staro pošto«. Šolarček, ki je šel v šo'lo, je zabredel na veliki cesti v kup blata in v njem utonil. Z bregov so ljudje gledali nesrečo, toda nihče si ni upal skočiti za ponesrečencem. Poizvedeli smo, da je Koblar poročal golo resnico. Le toliko je pozabil omeniti, kako so gledalci obžalovali, da Koblar ni bil navzoč pri nesreči. Ker je najdaljši mož v Kranju, bi bil menda lahko brez nevarnosti skočil za dečkom. Pa če bi se bil tudi popolnem pogreznil, cilinder bi bil gotovo ostal vrh kupa in če bi mimoidoči povpraševali, kaj pomeni ta kup s cilindrom, bi na svoje začudenje izvedeli, da je to kranjski tehant. — Z blatom je tedaj Koblar začel svoja

poročila in kakor ga poznamo, še izza srečne dobe pokojnega «Slov. Lista», se bodo njegove novice gotovo prav kmalu povspele na višino Pavl Knobljevih «Pesmi iz Kranja». Ker poznamo njegov ukus, mu priporočamo, da pošlje v «Slovenca», kadar mu bo manjkalo boljšega gradiva, naslednjo mično a resnično dogodbico, ki se je zgodila pred leti. Na živinskem trgu so se igrali otroci z blatom, ki je bilo seveda kolikor toliko tudi pomešano z odpadki. Kaj se hoče, otroci žalibože ne drže toliko na čednost! Pa pride tod mimo takratni kranjski tehant (bil je na «Farovski loki») in vpraša nedolžno deco: «Otroci, kaj pa delate?» Otroci: «Cerkev!» Tehant: «Pa kaj še?» Otroci: «Farovž!» Tehant: «No, ali bote tehanta tudi naredili?» Otroci: «Tud', g. tehant, če bo kej d...a ostav!»

Križem sveta.

Razne vesti. V Aleksandriji se je pojavila kuga. — V Lincu so minuli teden Nemci naskočili dvorano, kjer je koncertriral češki umetnik Kubelik, in vse razbili. Kubelik je moral ponoči bežati, sicer bi ga bili Nemci ubili. — V neki gostilni na Dunaju sta se ustrelila 24 letna žena Katarina Fialka in njen 18 letni ljubimec K. Fiala. — V Lodzu so ponoči vdrli neznan roparji v stanovanje zakonskih Jenc in pobili s sekirami moža in ženo, da bi ju oropali. A pri njih so dobili le malo denarja, ker sta imela glavne svote — okrog milijon rubljev — naložene v bankah.

Rusko-japonska vojna.

Za zadnjo številko prepozno smo prejeli naslednjo brzojavko:

Petrograd, 12. marca. Včeraj je bila pri Port Arturju nova pomorska bitka, pri kateri so Rusi izgubili dve ladiji. Admiral Makarov poroča o tej bitki: Šest ruskih torpedovk, ki so v noči 10. t. m. zapustile Port Artur, je na morju naletelo na japonsko eskadro torpedovk, katere je spremljalo nekaj japonskih križark. Vnel se je ljut boj. Ruska ladija «Vlastnij» je neko japonsko torpedovko tako poškodovala, da se je potopila. Japonci so rusko ladijo «Beregušči», na kateri je zapovedoval poročnik Sergejev, poškodovali tako, da se je začela potapljati. Vsled tega se je pet ruskih torpedovk vrnilo v pristan. Torpedovka «Seregul» je šla potapljaajoči se ladiji «Beregušči» na pomoč, a Japonci so jo začeli loviti in so jo tudi vjeli. Moštvo je bilo deloma vjeto, deloma je utonilo. Na ruski strani je bilo ubitih 22 mož, ranjenih je 18 vojakov, eden častnik težko, trije lahko. Ob 9. uri dopoldne so Japonci s 14 ladjami se približali Port Arturju in začeli z bombardiranjem. Streljali so samo s 30 1/2 cm topov na veliko oddaljenost. Vstrelili so 154 krat, poškodbe na utrdbah niso znatne. Naše baterije so Japonce prisilile, da so se umaknili. Japonska križarka «Sagasago» je bila znatno poškodovana. Popoldne ob 2 1/2 uri so Japonci začeli v Ljaolangu bombardiranje. Ena japonska ladija poškodovana. Poskus zavzeti Port Artur ponesrečil zopet.

Iz Londona se poroča, da so glavni deli ruske armade že sli čez reko Jalu. — Japonci so po svojih vohunih dognali, da je ob reki Jalu silno mnogo ruske artilerije in da se tam delajo močne utrdbе.

Japonske izgube. Japonsko brodovje, ki je bombardiralo Vladivostok, se je vrnilo v Saseho. Ruski častniki pripovedujejo, da so videli štiri japonske križarke, ki so jih bili privlekli izpred Port Arturja v popravilo v ladjedelnico v Saseho. Vse te križarke so bile močno poškodovane, da se bodo dale le težko popraviti.

Listnica uredništva.

- Oklic odbora za nabiranje prispevkov za Prešernov spomenik v prihodnji številki.
- Dopis iz Dražgoš pride prihodnjič.
- Dopis od sv. Valburge smo morali vsled pomanjkanja prostora odložiti za prihodnjič.
- Dopis iz tržiškega okraja prejeli. Hvala!
- V Šoštanj: Prihodnjič, Pismo sledi.
- Vsem gospodom dopisnikom se najprisrčneje zahvaljujemo za marljivo dopisovanje.

Vodnik po Gorenjskem

izide še ta mesec in ga dobi nekaj naročnikov, Gorenjca že za Velikonoč. «Vodniku» je priložen velik zemljevid naše Gorenjske z novo bohinjsko in tržiško železnico, ki je napravljen po priznanih veččakah slovenskega planinskega društva.

Močnega učenca

sprejme takoj

45—1

Anton Drukar, tiskar v Kranju.

Učenca

iz poštene hiše iščem za trgovino z mešanin blagom 41—1
D. Vrinšek, Bled.

Pozor, živinorejci!

Preizkušena in priznana dobra, tek pospešujoča

živalska redilna moka

za govejo živino, prašiče, ovce in konje se dobiva v edinih zalogah in jo prodajajo gospodje:

Ivan Majdič v Kranju, Boštjan Zarnik v Dobu, Alojzij Cerar v Lukovici, Franc Kos v Poljanah, P. Jelovčan v Gorenji vasi, Franc Šliber v Selcih in J. C. Demšar v v Železnikih.

43—1

System Balke

M. Podkrajšek

frizer

za dame in gospode

Ljubljana, sv. Petra c. 35

priporočam za gojitev las in za umivanje glave svoj zdravniško priporočeni gor-ko in mrzlo-zračni sušilni aparat. Suši brez nadležne vročine. Ne povzročuje skrčenja las. Vpliva dobro na pospeševanje rasti las. Dalje se izvršujejo vsakovrstna dela iz las.

Oddelek za dame s separatnim vhodom.

GOLDENE MEDAILLE
BERLIN 1901

Podpisani prekličem, kar sem žaljivega govoril o gospodični učiteljici na Sori, ker jaz nič slabega ne vem o njej in njeni družini. **Ivan Stare.**

Žobozdravniška ordinacija

vsako sredo (izuzemši praz-
nike) od 8. ure zjutraj do
6. ure zvečer

v hotelu „Stara pošta“

v Kranju

47-1

Sredstvo zoper

muhe
v salonih.

36-2

Komad 10 vin.

Glavna zaloga za Gorenjsko:

F. Dolenz, Kranj.

Tedenski sejem v Kranju dne 14. t. m.

Prignalo se je 196 glav goveje živine, 9telet, 14 prašičev, 2 ovac, — koza, 25 huša, — konj. — 50 kg: pšenice K 8-50. prosa K 7-50, ovska K 6-50. rži K 7-50. ajde K 9.—, ječmena K 7.—, fižol ribničan K 10.—, koks K 11.—, mandalon K 9.—.

Podpisani prekličem, ako sem izrkel žaljivo besedo čez gospoda Kolenca, restavraterja na Goričanah, ker nič slabega ne morem dokazati o njem.

46-1

Ivan Stare.

Vsi kmetovalci

se lahko pre-
pričajo, da je
najboljše sred-
stvo konje,
krave, telice,
vole, prašiče,
ovce i. t. d.
obdržati
zdrave, močne,
ječe in debele
če se jim pri-
mešuje h krmi

živinski prašek

iz lekarne **Piccoli**, pri Angelju, Ljubljana
Dunajska cesta.

En zavoj 1/4 kilogr. stane 50 vin., 10 zavojev 4 krone — Zunanja
naročila po povzetju.

Spostovani gospod Piccoli, lekar v Ljubljani.

Po večletni uporabi pri svoji živini in po velikem povpraševanju od svojih znancev in družin po Vašem živinskem prahu; prišel sem do prepričanja, da je vaš živinski prah izborno zdravilo, katero bi se ne smelo v nobenem hlevu pogrešati.

Z odličnim spostovanjem **And. Kocjančič**
Podgora pri Gorici, 13./VI. 1902. I. 199-23

Trgovina z železnino „MERKUR“ PETER MAJDIČ

v Celju, Graška cesta števil. 12

priporoča svojo veliko zalogo

najboljšega železa in jekla, pločevine, žice, kakor žico za ograje, lite železnine, vsakovrstnega orodja za rokodelce, različnih žag, poljedel-
skega orodja in sicer orala, brane, motike, kose, srpe, grablje in
strojev; vsakovrstnih ponev, ključalničarskih izdelkov ter okov za okna,
vrata in pohištvo, žrebljev, vijakov in zakov, hišne in kuhinjske posode
tehtnic, sesalke, meril in uteži, raznovrstnih stavbinskih potrebščin ter
vsega drugega blaga za stavbe, hiše, vrte itd.

Traverze, cement, strešna lepenka, trsje za obijanje stropov (štorje),
lončene cevi, samokolnice, oprav za strelovode, ter vse v stroko že-
lezne trgovine spadajoče predmete.

Tomazeva žlindra, najboljše umetno gnojilo.

* Bogata izber vsakovrstnih nagrobnih križev. *

Postrežba točna.

Cene nizke.

182-24

priporoča **IV. Pr. Lampret**, tiskar v Kranju.

Kuverte in vizitnice po najnižji ceni

Mestna hranilnica

v Kranju
obrestuje hranilne vloge
po 4 odstotke

brez odbitka rentnega davka
9-7 katerega plačuje iz lastnega.

Stanje vlog K 3,239.755-30. Stanje hipotečnih posojil K 1,954.582-31.

Naznanilo in priporočilo.

Slavnemu p. n. občinstvu uljudno naznanjam,
da sem prevzel

**Krenzbergerjevo kavarno v Kranju
poleg „Zvezde“.**

Ker sem že dolgo vrsto let bil v raznih največjih kavarnah, upam, da mi bo cenjenim gostom mogoče postreči v vsakem oziru.

Trudil se bom kolikor največ, da bom zadovoljil p. n. goste tako z dobro pijačo, kakor tudi s točno in solidno postrežbo.

Za mnogobrojen obisk se priporoča

z odličnim spoštovanjem

Jožef Carl, kavarnar.

37-2

Zaloga „Belske kisle vode“

Vellacher Sauerbrunnen

pri Albinu Rantu, Kranj, Savsko predmestje.

1 zaboj (50 steklenic) 8 K.

Najboljše strune za citre, gosli in kitare.

Semena

lucerne in domače detelje brez predence ali žide, pravi ribniški fižol, jare rži, repe, pese, korenja za krmo, vsakovrstne mešane trave za mokra, suha in peščena tla, vsa druga poljska in vrtna semena zanesljivega kaljenja iz pravih virov priporoča

trgovina z deželnimi pridelki in špcerijskim blagom

R. & E. ROOSS

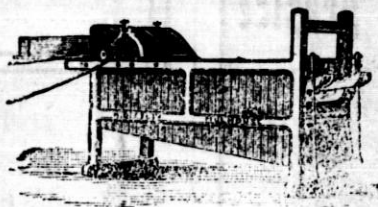
28-2

Kranj (Gorenjsko).

Ob času kupuje po najvišjih cenah: vse deželne pridelke, kakor tudi smrekove sterže, suhe jedilne gobe, gorski mah, krompir i. t. d.

Berite!

Jako koristno!

Motori Patent Adam, najcenejša gonilna moč za kmetijstvo, mline in žage, katerim vode včasih pomanjkuje, čez 4000 te vrste že v rabi, stroški za 1 konjsko moč v 1 uri samo 4-6 vinarjev; nobenega kurjača ni treba.

Nutrin redilna štupa za svinje, krave in konje; živina hitro debeli, postane krepkejša, ter se s tisto več vrst bolezni prepreči; 5 komadov stane samo 6 kron.

Klepalni stroj, s katerim tudi ženske ali otroci kose ali srpe pravilno sklepajo, cena za komad samo 8 K.
Mlatilnice, gepeljne in druge stroje, spoznane kot najboljše, ima v zalogi

39-1

Fran Zeman, Ljubljana

Poljanska cesta št. 24.

„Škrat.“

Jedini slovenski humoristično - satirični tednik, ki prinaša izključno originalne slike. 11—10

Izhaja v Trstu vsako soboto. Naročnina za vse leto 6 K, za pol leta 3 K. Posamezne številke se prodajajo po 10 vin. Zahtevajte brezplačne številke na ogled!

„Zakaj so Vaši zobje tako bell?“

„Vsak dan rabim O. Seydlovo higijentno kozmetično ustno vodo, ki izvrstno vpliva na zobe in je bila s priznanjem odlikovana. Dobite jo lahko v lekarni pri sv. Trojici v Kranju.“

38—2

Doktor pl. Trnkóczy-jev Kranjski redilni prašek za prašiče

198 14

Londonska medalja

je dobil v Londonu, Parizu in Rimu 1903 najvišje odlikovanje
Grand Prix!

Dalje na tisoče zahvalnih pism, tudi uradno potrjenih. Ta redilna moka se meša med krmo že pujskom. Prašiči dosežejo največjo težo.

1 zavojček po 50 vin. se dobiva pri trgovcih,

po pošti 5 zavojčkov v glavni zalogi

Lekarna Trnkóczy, Ljubljana.

Uradno poverilo.

Predloženi prepis se popolnoma strinja pisanemu originalu na dopisnici, katera ima znamke za 4 filerje in 3 vinarja.

Ljubljana, tretjega oktobra edentisoedevetstoena.

(Notarski pečat.)

Ivan Plantan, c. kr. notar.

Spoštovani gospod! Moji prašiči niso žrli, tudi so bili sila revni. Slučajno sem dobil od enega mojih ljudi za poskušnjo en zavojček redilnega praška za prašiče. Človek se u ora kar čuditi! Ne morem svojih prašičev dovolj krmiti, strašansko veliko požro, tako, da so se čez nekoliko dni močno izredili, hvala temu izbornemu sredstvu. Morem isto vsakemu najbolje priporočiti in ga bodem tudi priporočal.

Prosím z obratno pošto pet zavojev redilnega praška za prašiče.

Belišće, Slavonija, 31. oktobra 1900.

Z velespoštovanjem

Josip Englishch
železniški nadzornik.

Imam v kleti

31—4

več sto hektolitrov

pristnega belega in črnega vina, nekaj fine rakije in brinovca ter namiznega olja lastnega pridelka. — Vse solidno postavljeno tudi v moji posodi na tukajšnji državni kolodvor po primerno nizki ceni.

Ivan Pujman

posestnik in trgovec, Vodnjan-Dignano (Istra).

Skladišče vina

je odprla s 1. febr. 1904

v Kranju

Jstrska vinarška zadruga

katera posluje že 10 let in si je pridobila tekom te dobe občno pohvalo ter priznanje za dobra in pristna svoja vina.

Klet je v hiši Fr. Kuralta.

Kdor želi imeti zdravo in dobro vino, naj pride in poskusi ter se sam osvedoči o tem.

Cene bodo primerne!

21—7

Dečekat premiano!

Glinaste peči, štedilnike, banje

za kopeli, kakor tudi kipe, vaze in druge glinaste izdelke v vseh barvah, tepešne in cene priporočila prva in največja

tovarna

pečij in glinastih izdelkov

August Dreise

v Ljubljani.

115-43

Izvrsten okus dobi kava, ako ji primešate

Vydrove žitne kave

Poskusite! Poštna 5 kg pošiljka 4 K 50 vin. franko.

Vydrova tovarna žitne kave Praga VIII.

tovarna za modroce na perese
in posteljno opravo, saloge
pohistva,

priporoča vsake vrste

modrocev, posteljne uloge, zrcal, podob.
otročjih vozičkov, nastojatev, pohi-
valnikov (sofa, kanape, divan) in
sobno opravo 94-46

po najnižjih cenah.

Cenike s 300 podobami pošlje
zastonj in poštne prosto.

Razpošiljanje točno.

H. Suttner, urar

v Kranju

priporoča svojo

izborna zalogo

ur,

zlatnine

in

srebrnine

po

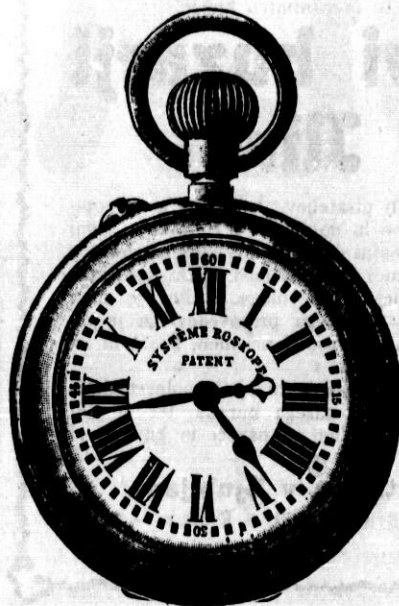
najnižjih cenah.

Ceniki zastonj in

poštne prosto.

Razpošilja se na

vse kraje sveta.

Nikelnasta anker-remont. roskopf. želez-
ničarjev dobro poznana, najtrpežnejša
in natančna ura, prav fino kolesje. Pokrov
stanovitno bel gl. 3-75, najfinjša znam-
ka, gl. 6-50. 140-89

Veliki požar

zamore se lahko in naglo pogasiti
samo s 13-9

Smekalovimi brizgalnicami

nove sestave, koje od desne in leve strani
vlečejo in mečejo vodo. V vsakem položaju
delujoče, kretanje brizgalnice nepotrebno!

Pri razstavi gasilnega orodja meseca avgusta
1903 v Pragi bila je naša tvornica R. A.
Smekal odlikovana z dvema največjimi odli-
kovanji, in sicer: **S 1. počastno diploma**
za izboljšanje parnih in motor-briz-
galnic ter lestev in z zlato kolajno
za prednosti pri ročnih brizgalnicah
za nove sestave.

R. A. SMEKAL

Zagreb

skladišče vseh gasilnih predmetov,
brizgalnic, cevi, pasov, sekiric, sesalk
in gospodarskih strojev.

Šivalni stroji in kolesa

Tovarniška zaloga 144-38

Ivan Jax-a v Ljubljani

Dunajska cesta 17

priporoča svoje najbolj priznane

šivalne stroje in kolesa

Ceniki se dopošljejo na zahtevanje zastonj.

Kadar pridete v Ljubljano

izvolite si ogledati
v Špitalski ulici št. 5

moj novo urejen, bogato založen **suknen oddelok**,
broječ blizu 1000 različnih vzorcev zadnjih novosti,
modni kamgarn in ševijot, lovsko sukno, dosking, trikot,
peruvijen i. t. d. — **Ostanke** prodajam po zelo znižani
ceni. — Postrežba strogo solidna. Vzorcji na zahtevo
poštne prosto.

110 43

R. Miklauc.

Ljubljanska KREDITNA BANKA v Ljubljani

Podružnica v Celovcu.

Kupuje in prodaja

vse vrste rent, zastavnih pisem,
prioritet, komunalnih obligacij,
srečk, delnic, valut, novcev in deviz.

Promese izdaja k vsakemu
žrebanju.

17-9

Polnovplačani akcijski
kapital K 1,000.000

Zamenjava in eskomptuje izžrebane vrednostne
papirje in vnovčuje zapale kupone. Daje pred-
ujme na vrednostne papirje. Zavaruje srečke
proti kurzni izgubi. Vinkuluje in devinkuluje
vojaške ženitninske kavcije.

Eskompt in inkasso menic. — Borzna naročila.

Podružnica v Spljetu.

Denarne vloge sprejema

v tekočem računu ali na vložne
knjižice proti ugodnim obrestim.
Vloženi denar obrestuje od dne
vloge do dne vzdiga.

Promet s čeki in nakaznicami.

Slav. šolskim vodstvom

se udano priporočam za cenj. naročila šolskih tiskovin

Z odličnim spoštovanjem

Iv. Pr. Lampret, tiskarna v Kranju.

Naročajte si prezaunimivo knjigo

Bahovi huzarji in Iliri.

Starina slovenskih pisateljev, J. Trdina nam popisuje v tej knjigi osebe in dogodke na Hrvaškem, v oni za hrvaški narod žalostni dobi za zloglasnega Bahovega absolutizma, ko so tudi nekateri naši rojaki igrali pomen/ive, pa ne vselej častne vloge. Trdina je znan izboren stilist, način njegovega pripovedovanja je zanimiv, njegov jezik v resnici naroden, bogat in izbrušen.

Kdor si hoče razširiti svoje znanje iz polpreteklosti hrvaškega in deloma tudi našega naroda ter se obenem prijetno zabavati, naj si naroči to knjigo pri založniku 10—10

L. Schwentnerju v Ljubljani.

Cena broš. 3 K, po pošti 3 K 20 h.

JOSIP WEIBL

J. Spreitzerjev naslednik

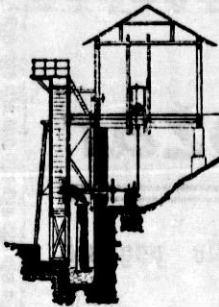
LJUBLJANA, Slomškove ulice št. 4

Stavbeno-umetno in konstrukcijsko ključavničarstvo.

Žično omrežje na stroj, obhajilne mize, ograje na mirodvori
obmejno omrežje, vežna vrata, balkoni, verande, stolpn
križe, štedilnike i t. d 125-4

Specijaliteta: valjični zastori (Rollbalken).

G. Tönnies

17-42

tovarna za stroje, železo in kovino-
livarna v Ljubljani priporoč
kot posebnost žage in vse
stroje za obdelovanje lesa.

Francis-turbine osobito za
žagine naprave zvezane neposredno
z vratilom. Sesalno-genera-
torski plinski motorji, naj-
cenejša gonilna sila 1 do 3 vin.
za konjsko silo in uro.

Semena.

J. & A. Majdič, Trata pri Škofji Loki
trgovina z žitom in deželnimi pridelki

priporočava svojo veliko zalogo najraznovrstnejših poljskih in vrtnih semen, dalje travna in deteljna semena, kakor žide proste, garantirano pristne domače detelje, lucerne ali večne detelje, mešane trave za napravo travnikov za mokro in suho zemljo, raznih najboljših vrst velikanske krmske pese, semenskega krompirja, Oneida in zgodnjega rožnika, zgodnjega ovsa „Willkommen“, čiste grahore, jare rži, ječmena i. t. d.

Obenem pripomniva, da so deteljna semena po najnovšem sistemu nabavljenem stroju očiščena in od kmetijsko-kemičnega preiskovalnega zavoda pregledana in plombirana.

Priporočava dalje vedno sveži Roman- in Portland-cement, kakor tudi pristno laško brinje, fige in češplje za žgati.

33-3

Izhaja vsako soboto zvečer, če je dan praznik, pa dan poprej. — Velja po pošti prejeman za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za četr leta 1 K. Za druge države stane K 5-60. Za Kranj brez pošiljanja na dom stane za celo leto 3 K, za pol leta K 1-50. Dostavljanje na dom stane za celo leto 60 vinarjev več. Posamezne številke stanejo 8 vinarjev. — Na naročbe brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za oznanila plačuje se za petitvrsto 10 vinarjev, če se tiska enkrat, 8 vinarjev, če se tiska dvakrat, če se tiska večkrat, pa po dogovoru. Uredništvo in upravnništvo se nahaja v hiši št. 105 nasproti župne cerkve. — Upravnistvu naj se blagovoljivo pošiljati naročnina reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.